

Srđan V. Tešin

ABSINTH I DRINK YOU, ABSINTH I EAT YOU

“Oduvek sam mislio kako je svačiji životopis mozaik sa mestimično vidljivim kockicama i sa kockicama koje prekriva nevidljivo mastilo. O tome je reč.”

U romanu naslovljenom po opakom alkoholnom piću koje se spravlja od gorkog pelina, Goran Milašinović (1958), autor odličnog romana “Camera obscura” iz 2003. godine, pripoveda priču o dvojici Mihajla Alića, potpuno različitih karaktera, ali podjednako nesretnih sudbina. Prvi Mihajlo P. Alić je Beograđanin koji odlazi na studije medicine u Amsterdam, a onda iznenada menja mesto studiranja u Mاستriht, potom posle nepune tri godine, oteran zbog ljubanih jada kao poslednji nikogović i probisvet, završava u Beču gde ga prisilno mobilišu i odvođe u Veliki rat. Pri napadu austrougarske vojne na Srbiju biva zarobljen, a potom primljen u sanitet srpske vojske gde kuva slamu za pokrivanje rana, da bi ponovo bio zarobljen i odveden u Irig iz kog neslavno beži. Ova ličnost se razvija od dezertera, do kelnera u bečkom restoranu “Šperl”, štampara-monaha u jermenskom mehitarističkom manastiru, tajnog cenzora za prepisku ratnih zarobljenika, cenjenog slikara i vajara koji je u vosku uradio limfožilnog čoveka. Ovom Mihajlu se nakon kapitulacije austrougarske monarhije gubi svaki trag. Drugi Mihajlo P. Alić rodom je iz Iriga, lekar je kantonalne bolnice u Lozani, srpski vojnik-dobrovoljac i, konačno, cenjeni pančevački hirurk koji nakon rata na pravdi Boga biva uhapšen kao izdajnik. Milašinovićevi junaci se savijaju kao slamke među vihorovima između dve jake i misteriozne žene: Irkinje Lize Denvers i Švajcarkinje Mari-Luiz Denvar. Iz galerije Milašinovićevih junaka izdvojili bismo i sjajne karaktere očeva, bankara Petra i paora Pantelije, jer bi, napokon, jedino oni, za razliku od žena koje su se prevarile i koje su ih prevarile, ako bi na Svetu postojala samo jedna Istina, mogli da odgonetnu koji je od Mihajla P. Alića izdajnik.

Milašinovićev “Apsint” (*Stubovi kulture*, Beograd, 2005) je roman u kome se s lakoćom mogu pronaći tragovi istorijskog romana, detektivske priče, ljubavne sage, avanturističkog putopisa, filozofskog eseja, lingvističke studije, epistolarnog kalambura ili postmodernističke špijunske igre. Milašinović priču ispreda nit po nit: red priče o posleratnom Pančevu ili predratnom Beču, Amsterdamu, Beogradu, Lozani ili Mاستrihtu, potom red priče iz istorije umetnosti o nastanku Muzeja voštanih figura “Madam Tiso” za kojom slede opisi rada ratne cenzure, detalji iz života čuvenog srpskog ministra finansija Lazara Pačua, receptura iriškog podrumara za izradu apsinta, originalna ili prepravljena pisma (zarobljenih) srpskih junaka etc. Zašto apsint? Verovatno zbog toga što se retko koje piće istovremeno tako silno može voleti i mrzeti. Kao u pesmi neprikosnovenih *Band of Gypsies* “Taraf de Haïduks”: “Pelin bau, pelin mahnine” (Absinth I Drink You, Absinth I Eat You). Kao život... Apsint je božanski atribut u kome su mnogi znani i neznani umetnici videli samu tajnu života utisnutu na dnu čaše, istovetnu onoj što se udara “kao žig na dušu” pri rođenju.

Milašinović u "Apsintu", objašnjava, opravdava i govori o tome kako život ume da bude dosadan ako mu se s vremena na vreme ne doda doza ludila, makar se to ludilo pilo na kašičicu kao lek ili na galone kao alkohol.

Milašinovićev roman je uzbudljiva i pametno napisana knjiga o sudbini dvojice Mihajla kroz koje se prelama apsintsko ludilo krvavo započetog i zamršenog dvadesetog veka. "Apsint" treba obavezno čitati uz Albinonijev "Adađo" koji je, uzgred, tajni kod za razumevanje postupaka Milašinovićevih junaka. Da nas trag ne bi odveo na pogrešnu stranu, u "Apsintu" je neophodno pronalaziti i one redove napisane "nevidljivim mastilom" kako bi se mogle prepoznati prepravke u pismu koje je uneo Svevideći Pripovedač kao Tajni Cenzor. To je veština kojom barataju podjednako dobri pisci i čitaoci.